

שדרכו להתקלקל וצריכים לערוך אותו מחדש ולתקנו, וה"ו דומה לכלי שדרכו להתקלקל כל ב' או ג' ימים דמ"מ בשעה שהוא מתוקן חשיב שפיר כמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו גם מחמה לצל, ובפרט דלאחר שהוא מחובר אין יכולים לטלטל את המאוורר טלטול גמור ואינו ראוי אלא לטלטול במקצת מבלי להוציא אותו מהתקע, ולכן הדבר צריך הכרע אם מותר בטלטול מחמה לצל ודבר זה נוגע לעוד כמה מכשירים מסוג זה, אולם שעון שהולך ע"י בטריה חשמלית חשיב ודאי כמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו גם מחמה לצל.

ועתה נפן לבאר בנוגע להחשש השני שעם עשיית הקשר מתחיל תיכף פעמון הטלפון לצלצל. ונלענ"ד שיש לצדד בזה להקל, דהנה אהא דתנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין משום גזירה שמה יתקן כלי שיר, כתבו התוס' בביצה ל' א': "דדוקא בימיהו שהיו בקיאים לעשות כלי שיר שייך למיגזר אבל לדידן אין אנו בקיאים לעשות כלי שיר ולא שייך למיגזר". והדברים הללו הובאו גם בשו"ע סי' של"ט סעיף ג' בהג"ה ועיי"ש בב"י שכתב: "ואע"ג דבפ"ק דביצה אמרינן שאע"פ שנתבטל טעם הגזירה לא נתבטלה הגזירה התוס' מדמי ליה למשקין מגולין דשרי האידנא לפי שאין נחשים מצויים". ואף שהא"ה כתב באות א' דדוקא בטפוח וריקוד מקילין ולא בקשקוש זוג ושאר דברים, מ"מ מצינן שסמכו להקל משום סברא זו של התוס' גם בכלי שיר ממש לענין אמירה לעכו"ם לנגן בכלי שיר בחופות כדאיתא בשו"ע סי' של"ח סעיף ב' בשם המרדכי ועיי"ש גם בדרכי משה, וכיון דצלצל פעמון הטלפון אף שיוחד הוא להשמעת קול מ"מ לאו קול שיר הוא, ואיכא כמה רבוואתי דס"ל דבכה"ג שרי, ואף להרמ"א שפסק ד"אסור להכות על הדלת בטבעת הקבועה בדלת אע"פ שאינו מכויין לשיר הואיל והכלי מיוחד לכך" עם כל זאת עיי"ש במשנ"ב שכתב בבאה"ל "לאו משום דהוא שבות גמור אלא משום דמיחזי כעובדא דחול", וכן משמע קצת בפרמ"ג סק"ג וכן בס' תו"ש שמתיר להקיש על הדלת בכלי המיוחד רק לשבת ועיי"ש שמביא מהכלכלת שבת סוף אות ל"ח שמתיר בשעת הדחק למשוך בשבת את הקלינגע"ל שבפתח עיי"ש.

ולכן אף שקול הצלצל נמשך כל הזמן שהאדם אוזן את השפופרת בגלל כיוון הזרם שמשנתנה כל הזמן לסירוגין, מ"מ נראה שאף אם נחשוב את הדפיקה הראשונה ככחו הואיל והיא נעשית תיכף עם הלחיצה וחשיב משום כך ככח ראשון דהו"ל כגופו, מ"מ הדפיקות שלאח"כ אפשר שיש להם דין כח שני דחשיב רק גרמא, כיון דהחבור הראשון שנעשה על ידו הרי נפסק אלא שמאליו הוא חוזר ומתחבר שנית אפשר דהאי לאו כחו הוא כלל (ומה שהאדם אוזן את

סעיף נ"א דאסור לטלטל מורי שעות היינו "משום דבהני שעות בלי שום תנועת האדם אינם יכולים לפעול פעולתם ממש — משא"כ בשאר אוהר"ן (שעונים) שמראה אופנים כחיות כי חיות הנה החי נושא את עצמו אשר קודם שבת נערך והולך מעצמו כ"ד שעות למה יהיו הללו אסורים", וה"נ גם כאן, ואע"ג שהוא עומד גם להפסיקו דאסור, מ"מ פשוט הוא דלא קרוי משום כך מלאכתו לאיסור כמו שאין נר הדולק ביו"ט חשיב מוקצה מפני זה שרגילים גם לכבות. הן אמנם דבשעה שהמאוורר לא מחובר עם החשמל שפיר חשיב כמלאכתו לאיסור כיון שעומד לחיבור עם הזרם שאסור לעשותו בשבת ודינו כשעון שעמד מלכת דחשיב מוקצה, מ"מ לאחר שהוא כבר מחובר אינו עומד אלא להעבירו ממקום למקום שהוא היתר (כתבנו במק"א דהגדרת הכח והקטנתו אפשר דלא אסור, אך גם אם אסור אינו קרוי משום כך מלאכתו לאיסור כי לא לזה עיקר תפקידו) ואע"ג דחלוק הוא משעון אשר לאחר שהוא כבר ערוך הו"ל ממש ככלי שמלאכתו להיתר משא"כ מאוורר זקוק כל הזמן לחשמל שהוא מחובר אליו ומפעיל אותו, מ"מ נראה דמלאכתו לאיסור היינו שהכלי עומד שיעשה בו האדם מלאכת איסור, אבל בגלל זה שהכלי עצמו פועל ועובד ע"י זרם אין זה חשיב כמלאכתו לאיסור, ומותר משום כך לטלטל מכשיר שמיעה להקל על אנשים אשר אזנם כבדה משמוע אף אם יש בתוך המכשיר בטריה ודולקת בו נורה קטנטנה ואין המכשיר חשיב משום כך כמלאכתו לאיסור, ובפרט שרק התחלת ההפעלה הוא דאסור אבל לא מה שממשיך לעבוד ונמצא שגם הכלי אינו עושה כלום, גם לענין נר אע"ג דאנן נקטינן כהתוס' דחשיב כלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ הראב"ד והרמב"ן והרשב"א סברי דכיון שהוא רק בסיס לאיסור אבל אין עושין ממש בו מלאכת איסור אינו חשיב כמלאכתו לאיסור, עיין בחדושי רעק"א סי' רע"ט ובמשנ"ב שם בשעה"צ גם לענין מטה המיוחדת למעות, אך אע"פ כן אפשר דנד"ד חמור יותר שהרי החיבור עם החשמל עושים ממש עם גוף המאוורר ולא כנר שהוא עצמו אינו אלא בסיס, אך לעומת זה גם אפשר דקיל טפי כיון שלמעשה הוא כבר ערוך ומחובר עם החשמל מאתמול, גם יש לדון דנר בשעה שהוא דולק חוץ ממאי דחשיב ממש בסיס לדבר האסור חושבני דגם לא פקע ממנו השם שהי' לו קודם כלי שמלאכתו לאיסור אע"ג דעכשיו בשעה שהוא דולק עומד רק להאיר שהוא מותר, ולא למלאכת איסור, וה"נ גם כאן כיון שמאוורר לא מחובר חשיב כלי שמלאכתו לאיסור מפני שהוא עומד שהאדם יפעיל אותו ע"י החשמל, לכן אף בשעה שכבר מחובר לא נפקע ממנו השם של מלאכתו לאיסור, ולא דמי לשעון שאין רגילין כלל להפסיק הילוכו ולכן בשעה שהוא הולך שפיר רואין אותו ככלי מתוקן שמלאכתו להיתר ואין מתחשבין כלל בזה